

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Проскурова Євгенія Михайловича

«Формування соматичного здоров'я і розумової працездатності у школярів 5–6 класів на уроках фізичної культури»

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)

Актуальність теми дисертаційної роботи. Удосконалення навчальної програми з фізичної культури для школярів у відповідності до нових освітніх потреб є актуальним питанням теорії і методики фізичного виховання, особливо у світлі появи закладів освіти «нового типу». Часткова заміна типового навантаження динамічного характеру на статичні вправи з обтяженням масою власного тіла може позбавити перевантаження, разом з тим забезпечити необхідний вплив для покращення функціональних можливостей школярів і, як наслідок, сприяти збереженню та зміцненню їх здоров'я. У цьому аспекті актуальність дисертаційного дослідження Проскурова Євгенія Михайловича не викликає сумніву.

Автором доведена актуальність дисертаційного дослідження, проаналізовані основні наукові та науково-методичні праці з питання збереження здоров'я учнів шкіл «нового типу», адаптації їх до фізичних навантажень, наведено теоретичне підґрунтя розробки методики формування соматичного здоров'я і розумової працездатності у школярів 5–6 класів на уроках фізичної культури. Цікавим є саме підхід спрямований на поєднання розвитку рухової функції дитини та розумової працездатності в процесі фізичного виховання.

Євгенієм Михайловичем визначені протиріччя між підвищенням рівня розумового та фізичного навантаження школярів, великого значення дослідження процесу адаптації учнів до фізичних навантажень у поєднанні з спостереженням за динамікою їх працездатності та недостатньою розробкою даного питання для дітей середнього шкільного віку; включенням в освітній процес з фізичної культури переважно вправ динамічного характеру і великим потенціалом статичних вправ у процесі формування соматичного здоров'я і розумової працездатності школярів 5–6 класів на уроках фізичної культури.

Доказом актуальності проведеного Євгенієм Михайловичем дослідження є те, що робота відповідає плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики фізичного виховання та паспорту спеціальності п. 2. «Методичні аспекти навчання культурі в дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації» та п. 7 «Формування спеціальних знань і рухових навичок у

дітей та молоді у процесі навчання фізичної культури, основ здорового способу життя».

Результати дисертаційного дослідження впровадженні в освітній процес з предмету «Фізична культура».

Отриманий матеріал впроваджено в лекційний курс дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання» для студентів Харківської державної академії фізичної культури (акт впровадження № 87 від 18 листопада 2019 року).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Автором визначений науково-категоріальний апарат у відповідності з яким вибудовується логіка структурування змісту дисертаційного дослідження. Аналіз змісту дисертаційної роботи свідчить про коректність визначення предмету, мети і завдань дослідження.

Відтак, мета дослідження полягає в розробці і теоретичному обґрунтуванні методики формування соматичного здоров'я і розумової працездатності школярів 5–6 класів на уроках фізичної культури.

В роботі представлено методологічне обґрунтування вихідних положень, підбрано комплекс методів дослідження який дозволяє досягти мети та забезпечує надійність і вірогідність результатів дослідження.

Суттєвим доробком дисертанта є теоретичне обґрунтування та розробка методики формування соматичного здоров'я і розумової працездатності школярів 5–6 класів на основі включення у зміст уроків фізичної культури фізичних вправ статичного характеру.

Автором удосконалено освітній процес з фізичної культури, обґрунтовано зміст навчального матеріалу з використанням статичних навантажень з обтяженням власною масою тіла у процесі вивчення учнями 5–6 класів шкіл «нового типу» модулів гімнастики та спортивних ігор навчальної програми з фізичної культури; визначено ступінь впливу динамічних і статичних навантажень на соматичне здоров'я, фізичну і розумову працездатність учнів шкіл «нового типу»; запропоновано критерії оцінювання рівня соматичного здоров'я і розумової працездатності у школярів 5–6 класів на уроках фізичної культури як навчальних досягнень в умовах використання статичних вправ.

Позитивної оцінки заслуговує зв'язок дисертаційного дослідження з практичною діяльністю, доступність обґрунтованих та розроблених автором положень для практичного впровадження в освітній процес закладу освіти.

Варто відмітити логіку викладу, пропорційність подання матеріалу, зручність здійснення порівняльного аналізу експериментальних даних.

Слід зазначити, що список опрацьованих дисертантом джерел представлений після кожного розділу, містить праці українських та іноземних вчених та фахівців у достатній кількості для забезпечення об'єктивної оцінки стану досліджуваного питання.

Заслуговують позитивної оцінки висновки проведених досліджень, які відповідають завданням і розкривають їх у повній мірі.

Достовірність одержаних результатів і зроблених висновків в процесі дослідження підтверджується достовірним покращенням показників соматичного здоров'я, розумової та фізичної працездатності в учнів ЕГ в порівнянні з КГ, що відображено у довідках про впровадження в освітній процес з предмету «Фізична культура» Харківської гімназії №14 ЗЗСО № 73, ЗЗСО № 74, ЗЗСО № 101, Харківського ліцею №161, ЗЗСО №38, ЗЗСО № 145. Автором застосовано систему відповідних методів дослідження та проведено глибокий статистичний аналіз отриманих результатів.

Наукова новизна отриманих результатів. Теоретичний аналіз, узагальнення та власні експериментальні дослідження дозволили автору уперше – розробити методiku формування соматичного здоров'я і розумової працездатності школярів 5–6 класів на основі включення у зміст уроків фізичної культури фізичних вправ статичного характеру; обґрунтувати зміст навчального матеріалу з використанням статичних навантажень з обтяженням власною масою тіла у процесі вивчення учнями 5–6 класів шкіл «нового типу» модулів гімнастики та спортивних ігор навчальної програми з фізичної культури; визначити ступінь впливу динамічних і статичних навантажень на соматичне здоров'я, фізичну і розумову працездатність учнів шкіл «нового типу»; запропонувати критерії оцінювання рівня соматичного здоров'я і розумової працездатності у школярів 5–6 класів на уроках фізичної культури як навчальних досягнень в умовах використання статичних вправ; удосконалити освітній процес фізичного виховання учнів основної школи на основі оптимізації співвідношення обсягу фізичних навантажень статичного і динамічного характеру.

Оцінка основного змісту дисертації та її структури. Дисертаційна робота структурована у відповідності з вимогами. Вона складається з вступу, трьох розділів і висновків до них, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 165 сторінках, загальний обсяг дисертації становить 249 сторінок. Робота містить 27 рисунків, 29 таблиць.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження; розкрито наукову новизну й практичне значення отриманих результатів; подано інформацію про апробацію й упровадження результатів дисертаційної роботи, публікації за темою дослідження, структуру та обсяг роботи.

Перший розділ – теоретичний. В ньому автором висвітлено теоретичні аспекти збереження здоров'я учнів шкіл «нового типу», зроблено теоретичний аналіз досліджень провідних науковців галузі щодо зміни стану організму школярів під впливом різних режимів та умов навчання. Вивчено, на основі теоретичного аналізу, питання використання статичних і динамічних вправ як засобу адаптації функціональних систем організму школярів до фізичних і розумових навантажень та досвід роботи вчителів фізичної культури.

У другому розділі представлені обґрунтування і розробка методики формування соматичного здоров'я і розумової працездатності у школярів 5–6 класів на уроках фізичної культури.

В даному розділі наводяться методи дослідження, експериментальні дослідження добової розумової діяльності учнів основної школи, фізичного стану та розумової працездатності учнів середнього шкільного віку, річна динаміка показників фізичного стану та розумової працездатності дітей 10–11 років та, власне, експериментальна методика формування соматичного здоров'я і розумової працездатності у школярів 5–6 класів на уроках фізичної культури.

В третьому розділі автором обґрунтовано критерії оцінювання рівня соматичного здоров'я і розумової працездатності школярів 5–6 класів на уроках фізичної культури та наведена експериментальна перевірка ефективності методики формування соматичного здоров'я і розумової працездатності у школярів 5–6 класів на уроках фізичної культури.

У процесі педагогічного експерименту автором обґрунтовано підтверджено ефективність експериментальної методики на підставі якісного й кількісного аналізу отриманих результатів.

Дисертаційна робота є завершеною працею. Зміст автореферату відповідає положенням дисертаційного дослідження.

Основні положення дисертаційної роботи висвітлені у 16 наукових працях, із них 1 стаття у міжнародному виданні, що входять до міжнародної наукометричної бази Scopus, 8 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному фаховому науковому виданні у повному обсязі відображають основні аспекти дисертаційного дослідження.

При позитивному відзиві на зміст дисертаційної роботи та отримані результати проведеного експериментального дослідження, вважаємо за необхідне висловити наступні зауваження:

1. У другому розділі наводиться велика кількість рисунків, які мають великий об'єм та містять загальну інформацію. Оптимальним було б винести великі за об'ємам рисунки у додатки, а до тих що є в тексті роботи додати уточнення за яким автором.
2. В роботі необхідним є узгодження термінологічного апарату та уникнення публіцистичного стилю.
3. Виявлено орфографічні та пунктуаційні помилки, незначні порушення у літературному оформленні дисертації, русизми та технічні помилки (наприклад, після таблиці 2.10, наступна – 2.21) та незначні порушення вимог до оформлення малюнків.
4. Дискусійним залишається питання зменшення у авторефераті питомої ваги констатуючого експерименту, шляхом заміни статистичного матеріалу узагальненими висновками та більш детального представлення експериментальної методики.
5. Враховуючи практичну спрямованість роботи, велику кількість методичного матеріалу в додатках, можливою є розробка додаткових практичних рекомендації для забезпечення доступності використання положень роботи практиками фізичної культури.

Однак вказані недоліки не знижують загальної позитивної оцінки представленої роботи.

Дисертаційна робота Проскурова Євгенія Михайловича «Формування соматичного здоров'я і розумової працездатності у школярів 5–6 класів на уроках фізичної культури» виконана на досить високому науковому рівні, є завершеною і самостійною, має наукову новизну та практичне значення, відповідає паспорту спеціальності: 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я), а її автор Проскуров Євгеній Михайлович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки,
психології і методики фізичного виховання
Національного університету
«Чернігівський колегіум»
імені Т.Г.Шевченка

О.В. Багінська

Підпис засвідчую:
Начальник відділу кадрів
Національного університету
«Чернігівський колегіум»
імені Т.Г.Шевченка

Л.Ф. Лук'яненко